Lausunto Valtioneuvoston kirjelmästä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston ajoneuvojen kiertotalousasetukseksi U 72/2023 vp

Kierrätysteollisuus ry kiittää mahdollisuuksista kommentoida autojen kiertotalousasetusta koskevaa valtioneuvoston kantaa.

Kierrätysteollisuus ry pitää valtioneuvoston kantaa huolella valmisteltuna ja kiitettävänä. Kierrätysteollisuus esittää kuitenkin yhtä tarkennusta valtioneuvoston kantaan jäljempänä tummennetussa kohdassa sekä muutamia tarkentavia huomioita.

Kierrätysteollisuus ry kannattaa komission esitystä muuttaa nykyinen romuajoneuvodirektiivi koko ajoneuvojen elinkaaren huomioivaksi asetukseksi. Tavoitteet ajoneuvojen kiertotalouden synnyttämiseksi ja materiaalien kierron varmistamiseksi sekä kierrätystavoitteilla että kierrätetyn materiaalin käyttötavoitteilla ovat kannatettavia.

Suomalainen ajoneuvojen tuottajavastuujärjestelmä toimii jo nyt

Suomessa on toimiva ajoneuvojen tuottajavastuujärjestelmä, jossa tuottajan vastuuta toteutetaan ajoneuvojen maahantuojien ja kierrätysoperaattorien yhteistyön kautta. Kierrätysteollisuus pitää hyvänä, että valtioneuvoston kannassa on huomioitu kansallisten järjestelmien erityispiirteet. Eurooppalaisessa vertailussa Suomen järjestelmä on toimiva ja noudattaa hyvin tuottajavastuun yleisiä velvoitteita. Tätä ei tule vaarantaa sillä, että korvataan toimiva järjestelmä koko EU:n tasoisella mutta heikommalla järjestelmällä.

Kierrätysteollisuus kiittää, että valtioneuvoston kannassa on otettu huomioon tarkoituksenmukaisuus ja tekninen toteutettavuus sekä artiklan 28 että artiklan 30 vaatimusten osalta. Toimijoille tulee jättää mahdollisuus tekniseen kehitykseen ja prosessin tehokkaaseen optimointiin, mikä voi tarkoittaa eri syötevirtojen sekoittumista tarkoituksenmukaisella tavalla toisin kuin artikla 28 edellyttäisi. Vaaditusta erilliskäsittelystä ei synny ympäristöhyötyjä.

Teknisen kehityksen mahdollisuudet on otettava huomioon myös artiklan 30 kohdalla. Asetuksessa tulisi välttää liian yksityiskohtaisia vaatimuksia poistettavista osista, ja etenkin liitteen VII luetteloa C ja sen jaottelua ei-poikkeuksenalaisiin ja poikkeuksenalaisiin komponentteihin olisi hyvä tarkastella jatkovalmistelussa uudelleen. Haitallisten osien ja komponenttien irrottaminen ennen murskausta on perusteltua, jos niiden sisältämiä haitallisia aineita ei saada muutoin jatkoprosessoinnissa talteen ja saatettua asianmukaiseen käsittelyyn. Suomessa on investoitu romuajoneuvojen rejektien käsittelyyn, ja käsittelyssä tapahtuu teknistä kehitystä.

Kierrätystavoitteet ovat kannatettavia, mutta materiaalikohtaisesti ei tarvita suljettua kiertoa

Uudelleenkäyttö-, kierrätys- ja hyödyntämistavoitteiden osalta valtioneuvosto katsoo, että ajoneuvojen sisältämälle kierrätetylle muoville ehdotettua tavoitetta tulisi arvioida uudelleen toteutettavuuden ja tarkoituksenmukaisuuden näkökulmasta. **Kierrätysteollisuus pitää muovin kierrätykselle asetettuja tavoiteprosentteja sinänsä kannatettavina, mutta toivoo valtioneuvoston kantaan lisättäväksi voimakkaamman varauksellisuuden siihen, että osan kierrätetystä materiaalista tulisi olla peräisin kyseisen ajoneuvotyypin romuajoneuvoista (artikla 6).**

Velvoite on kirjoitettu näin: ”Kunkin tyyppihyväksytyn ajoneuvotyypin pitäisi sisältää vähintään 25 % kierrätettyä muovia, joka on peräisin markkinoille saatetuista tuotteista syntyneestä muovijätteestä. Vähintään 25 % prosenttia edellä mainitusta tavoitteesta olisi saavutettava käyttämällä ajoneuvoissa kierrätettyä muovia, joka on peräisin kyseisen ajoneuvotyypin romuajoneuvoista. Komissio arvioisi myöhemmin tavoitteiden asettamista muiden kierrätettyjen materiaalien, kuten teräksen, alumiinin, magnesiumin ja tiettyjen kriittisten raaka-aineiden osuudelle ajoneuvoissa.”

Velvoitteen tarkoitus on hyvä; sillä pyritään varmistamaan, että uusien ajoneuvojen valmistuksessa käytettävä kierrätysmuovi ei ole lähtöisin vain muista muovituotteista, vaan ajoneuvojen sisältämille muoveille syntyy toimivat kierrätysjärjestelmät. Velvoitteesta tulisi kuitenkin poistaa kaksi viimeistä sanaa, jolloin se varmistaisi, että kierrätysmuovi on lähtöisin ajoneuvoista, mutta ei edellyttäisi käytännön toiminnan, kirjapidon ja raportoinnin sekä valvonnan kannalta haastavaa vaatimusta kierrättää saman ajoneuvotyypin materiaaleja nk. suljetussa kierrossa: ”Vähintään 25 prosenttia ensimmäisessä alakohdassa asetetusta tavoitteesta on saavutettava käyttämällä romuajoneuvoista kierrätettyjä muoveja ~~kyseisessä ajoneuvotyypissä~~.”

Materiaalit sekoittuvat käsittely- ja kierrätystoiminnassa. Erillään pidosta ei synny ympäristöhyötyjä. Komissio arvioi myöhemmin tavoitteiden asettamista myös muiden kierrätettyjen materiaalien, kuten teräksen, alumiinin, magnesiumin ja tiettyjen kriittisten raaka-aineiden osuudelle ajoneuvoissa. Metallien kohdalla vaatimus kierrätyksestä saman ajoneuvotyypin sisällä ei olisi perusteltu. Eri lähteistä tulevat kierrätysmetallit sekoittuvat keskenään metallien jatkoprosessoinnissa.

Suomen ajoneuvokanta on Länsi-Euroopan vanhimpia

Kierrätysteollisuus suhtautuu varauksellisesti siihen, että romuajoneuvoista irrotettavia osia, jotka sopivat uudelleenkäytettäväksi, uudelleenvalmistettavaksi tai kunnostettavaksi, ei pidettäisi jätteenä ennen kuin ne on tarkistettu, huollettu ja korjattu. Ehdotuksen tarkoitus uudelleenkäytön edistämisestä on hyvä, mutta uudelleenkäyttöä tukevien toimenpiteiden ei tule vääristää markkinoita. Suomen kantaa on luonnosvaiheesta tarkennettu parempaan suuntaan, mutta sen tulisi vielä voimakkaammin huomioida irrotettavien osien todelliset uudelleenkäyttömarkkinat. Suomen autokanta on Länsi-Euroopan vanhimpia. Romutukseen tuleva auto on tyypillisesti yli 20-vuotias. Uudelleenkäyttöön kelpaavia ja päätyviä varaosia ei ole suinkaan kaikissa käytöstä poistetuissa ajoneuvoissa. Ajoneuvokantaa tulisi sekä turvallisuus- että ympäristösyistä saada nuorennettua.

On myös kannatettavaa, että Suomi näkee tärkeänä sen, että haitallisten aineiden kieltoihin voidaan säätää poikkeuksia, jos soveltuvia vaihtoehtoisia aineita tai teknologioita ei ole kohtuullisella hinnalla saatavilla.

Poiketen Suomen kannasta, Kierrätysteollisuus suhtautuu lähtökohtaisesti positiivisesti ehdotuksen vaatimusta, että tuottajayhteisössä pitäisi olla tasavertaisesti edustettuna tuottajat ja jätehuoltotoimijat. Tuottajavastuu kuuluu tuottajille, mutta kierrätysvaihe voitaisiin näin huomioida nykyistä paremmin.

Kierrätysteollisuus ry edustaa yli viittäkymmentä materiaalien keräyksessä, kierrätyksessä ja hyödyntämisessä toimivaa yritystä. Toimialan yritykset tuottavat muun muassa kiertotalouden, kierrätyksen ja jätteen hyödyntämisen palveluja maanlaajuisesti kaiken tyyppisille jätteille ja muokkaavat jätteistä erilaisia uusioraaka-aineita, biokaasua ja ravinteita muun muassa valmistavan teollisuuden, rakentamisen ja infrarakentamisen sekä maatalouden tarpeisiin.

Kunnioittavasti,
Mia Nores
Toimitusjohtaja

Lisätietoja: mia.nores@kierratysteollisuus.fi, p. 044 330 0928